

Landsledelsens politiske beretning

Det seneste år i det politiske Danmark har mildt sagt været begivenhedsrigt. I det følgende beskrives de største begivenheder fra et SF-perspektiv.

Ukraine og sikkerhedspolitik

Sidste års landsmøde blev holdt i blå og gule farver og markerede SF's dedikation for en demokratisk verdensorden, hvor det ikke er autokrater med tanks, der sætter retningen for udviklingen. Bare 14 dage efter landsmødet viste de skrækkelige beretninger og billeder fra Butja, at SF's beslutning om at indgå det nationale kompromis på forsvarsområdet var rigtig. Der er brug for såvel humanitær som militær støtte til det ukrainske folk, og det er en SF-prioritet at sikre det. Derfor har vi bakket op om donationer til det ukrainske militær – også når det har været svært eller dyrt.

Krigen i Ukraine har politisk fyldt hele året, men måske særligt i forbindelse med sabotagen på Nordstream-gasledningen lige uden for dansk territorialfarvand. Her fik vi en brat påmindelse om at den ny sikkerhedssituation påvirker hele Europa, og at sikkerhedspolitik og energipolitik er tæt forbundne.

Folkeafstemning om forsvarsforbeholdet

I forlængelse af krigen i Ukraine indgik SF det andet nationale kompromis sammen med Socialdemokratiet, Venstre, Radikale Venstre og Konservative. Som en del af den aftale, blev forsvarsforbeholdet sendt til afstemning. Det har været SF-politik i mange år, at vi gerne ville have afskaffet forsvarsforbeholdet, og nu gav det mening at have en folkeafstemning om emnet. Det ville nemlig give os mulighed for i højere grad at være en del af det europæiske forsvarssamarbejde, der aktuelt beskæftiger sig med Ukraine, men på sigt bliver relevant på en lang række arenaer.

Folkeafstemningen endte med et stort ja på 66,9 procent og 33,1 procent nej. SF's vælgere fulgte i højere grad med partiet, end de har gjort ved tidligere afstemninger. Vi var faktisk det parti hvor næstflest stemte det samme som partiet anbefalede: 82 procent. Det er også interessant at vores strategi med at levere en venstreorienteret kampagne lykkedes. I hvert fald var der 38 % af enhedslistens vælgere, som stemte ja ved folkeafstemningen.

Inflation og prisstigninger

Krigen i Ukraine kombineret med de forsyningskædeudfordringer, som var et resultat af corona-krisen, medførte i 2022 prisstigninger på et niveau Danmark ikke har set siden 1980'erne. I begyndelsen var det især på naturgas, men det spredte sig hurtigt til alternative brændselskilder og senere til det generelle prisniveau.

Som altid ramte inflationen dem, som har de mindste indtægter hårdest; både dem, der lever fra månedsløn til månedsløn, og dem som lever for endnu mindre på overførselsindkomster, SU eller pension. Derfor var det for SF afgørende at sætte ind med målrettet hjælp, som på den ene side skulle afbøde nogle af konsekvenserne for udvalgte grupper og på den anden side skulle undgå at puste til inflationen. Af den grund har SF indgået aftaler om varmecheck og inflationshjælp. Ikke fordi det var perfekte aftaler, men fordi det har været nødvendigt at hjælpe dem, der havde det sværest i forbindelse med inflationen.

Minksagen og håndteringen

Den anden store politiske sag, der fyldte sidste sommer var minkkommissionens rapport og det efterfølgende politiske spil. Rapporten kritiserede statsminister Mette Frederiksen, men mente ikke, at hun havde været vidende om, at hun havde afgivet forkerte oplysninger i forbindelse med beslutningen om at slå alle danske mink ned. Det vurderedes altså ikke, at hun havde misinformeret bevidst. Derfor støttede SF ikke en advokatundersøgelse med henblik på at rejse tiltale ved en rigsret. Dette ligger helt i forlængelse af SF's praksis i Inger Støjberg-sagen, hvor det netop var instrukskommissionens vurdering, at Inger Støjberg bevidst havde brudt loven, som gjorde, at SF gik videre med sagen.

Minksagen, regeringens håndtering og den efterfølgende debat betød, at Socialdemokratiet gik mærkbart tilbage i meningsmålingerne, og det røde flertal, som de fleste havde regnet med ville forsætte efter et valg, var nu alvorligt i fare.

Folketingsvalg

Den 2. juli udmeldte Radikale Venstre, at de ville stille mistillid til statsministeren, hvis der ikke blev udskrevet valg i forbindelse med Folketingets åbning i begyndelsen af oktober. Fra da af var hele det politiske Danmarks opmærksomhed rettet mod et folketingsvalg – og det gjaldt også SF. Med udskrivelsen af valg til afholdelse den 1. november var valgkampen en realitet.

Allerede 13. juni havde landsledelsen udmøntet de fem overskrifter, som landsmødet havde vedtaget til 16 forhandlingskrav. I praksis blev de tre overskrifter om "Den grønne regering nogensinde", "Børn og unge i fokus" og "Velfærden skal sikre tryghed og lige muligheder" de bærende elementer i valgkampen, mens vores krav om demokrati og det internationale spillede en vigtig rolle i forhold til at vise bredden i SF's politiske fokus. De 16 forhandlingskrav blev brugt af både kandidater og partiet i valgkampen og var rettesnor for partiets forhandlere i regeringsforhandlingerne.

Valgkampen startede godt for SF med, at børns mistrivsel fyldte meget. Det var en af de sager, som vi havde ført kampagne på op til valget, og som vi har et stærkt ejerskab over i befolkningen. Ud over børn og unge brugte vi mange kræfter på at tale om klima og natur – blandt andet ved kampagnen om "Danmarks sidste natur 2122". Samtidigt fyldte diskussionen om en CO2-afgift på landbruget meget, hvor vi spillede ind med en konstruktiv og ambitiøs grøn stemme. Det var også SF, der prioriterede at tale centrum-venstre op. Mens Socialdemokratiet og Radikale Venstre gik til valg på en regering over midten havde Enhedslisten og Alternativet travlt med at tale forskellene i blokken op. Det gav SF et spillerum, men efterlod os samtidigt alene med at prioritere centrum-venstre.

I forhold til tidligere år lykkedes vi med at holde fokus i valgkampen, hvor vi ikke løb efter de andres dagsordener, men i meget høj grad promoverede vores egne. I den forbindelse hjalp det, at der aldrig blev én dominerende dagsorden eller sag, som overtog hele valgkampen. Det tætteste, der kom på det, var nok FE-sagen, der blev genoplivet med udgivelsen af Lars Findsens bog midt under valgkampen, og diskussionerne om sundhedsreformer. Bogen talte ind i en fortælling om Socialdemokratiet og Mette Frederiksen som magtfuldkomne og var med til at svække centrum-venstre, samtidig med at Lars Løkke Rasmussen lykkedes med at tage ejerskab over sundhedsområdet. På trods af dette var meningsmålinger for SF gode, og vi lå i flere målinger over 9 procent af stemmerne. Det skyldes nok, at vi kunne tale med troværdighed om både demokratisk åbenhed og velfærd. Vi valgte at holde fast på vores mærkesager om

børn, velfærd og det grønne også i de sidste dage af valgkampen, frem for at skifte fokus i retning af inflationshjælp og økonomi.

Til valget fik vi en pæn fremgang til 8,3 procent af stemmerne, som gav os et ekstra mandat i forhold til sidste folketingsvalg. Men for mange var det nok skuffende, at vi ikke levede op til meningsmålingerne mod slutningen af valgkampen. Vælgerundersøgelser viser at tvivlerne i meget høj grad gik til Socialdemokratiet og Moderaterne.

Regeringsforhandlinger

Valgresultatet, hvor centrum-venstre umiddelbart havde et flertal i forhold til at vælge statsminister, men efterfølgende ville have haft et indenrigspolitisk flertal imod sig, og hvor Socialdemokratiet og Moderaterne stod stærkt efter at være gået til valg på en midterregering, tegnede til et langt og usikkert forhandlingsforløb – og sådan blev det også.

SF indgik i regeringsforhandlinger på baggrund af det mandat, som landsmødet og landsledelsen havde givet vores forhandlere. Undervejs i processen blev landsledelsen flittigt inddraget, ligesom der også blev afholdt et dialogforum undervejs, hvor partiforeningerne kunne give deres besyv med.

Linjen var helt klar: SF ville gerne i regering – altså hvis politikken var rigtig. Som forhandlingerne skred frem blev det desværre tydeligt, at det ikke kunne lade sig gøre at indgå en aftale med den rigtige politik. Det blev særligt tydeligt, efter at Konservative forlod forhandlingerne, og Venstre satte prisen for deres deltagelse op. Den 7. december forlod SF regeringsforhandlingerne med den begrundelse, at det var for blå og for sort; det var simpelthen ikke muligt at levere på det mandat, som landsmødet havde vedtaget.

Bededagssagen

Regeringen skrev i sit grundlag, at den ville skaffe penge til forsvaret ved at afskaffe en helligdag, formentlig store bededag. Men da forsvarsministeren gav et ultimatum om, at man skulle stemme for afskaffelsen af store bededag for at være med i forsvarsforliget samtidig med at FH satte gang i en omfattende kampagne for at bevare store bededag, skete der noget. SF gik sammen med de øvrige oppositionspartier og sagde fra over for regeringens forhandlingsmetoder. Samtidig gjorde vi det helt klart, at vi siger nej til afskaffelsen af store bededag. Først og fremmest fordi det er en utidig indblanding i overenskomster, piller ved grundlaget i den danske model, og det er utilstedeligt at gå i stor bue uden om arbejdsmarkedets parter. Men samtidig også fordi vi har brug for mere ro på – ikke mere stress og jag.

I skrivende stund har regeringen bidt i det sure æble og åbnet for, at også partier der ikke stemmer for afskaffelsen af store bededag bliver indkaldt til forhandlinger om forsvarsforliget. Det lykkedes altså SF og de øvrige oppositionspartier at sende et tydeligt signal, om at selvom man er en flertalsregering, så kan man godt opføre sig ordentligt.

Europa-Parlamentet

Det er ikke kun i Danmark, at SF har været aktiv i det politiske arbejde. Også vores flittige duo i Europa-Parlamentet har det sidste år knoklet for SF-politik og leveret resultater. Blandt de sager, som har fyldt meget, er Kira Peter-Hansens arbejde for at forhandle en aftale om lønåbenhed, som forhåbentlig vil betyde mere bedre vilkår for ligeløn og være med til at lukke løngabet mellem kønnene. Vi vil også fremhæve Margrete Aukens arbejde for at sikre en god aftale om byrdefordelingen, der skal bringe os

nærmere Paris-aftalens mål og sikrer sanktioner for lande, der ikke overholder deres forpligtelser, samt ikke mindst arbejdet for at sikre en bund under selskabsskatten på EU-niveau, som kan forhindre et skattemæssigt ræs mod bunden.

Kommunalt og regionalt

Kommunerne og regionerne er altafgørende demokratiske fora for SF-politik. Derfor er det også en stor udfordring, at kommunerne og regionerne er så økonomisk pressede, som de er. Høje forventninger til velfærd i verdensklasse fra borgernes side kombineret med rekrutterings- og finansieringsproblemer fra kommuner og regioners side gør arbejdet svært. I det forløbne år opgav KL at forhandle ekstra penge til det specialiserede socialområde – noget der ellers havde været hovedprioritet i flere år. Det er afgørende, at vi i SF fortsætter samtalen og diskussionerne, om hvordan vi sikrer den nødvendige finansiering til den lokalt baserede velfærd.